

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (második tanács)

2015. december 23.*

„Előzetes döntéshozatal iránti kérelem — A mezőgazdasági termékpiacok közös szervezése — 1308/2013/EU rendelet — Az áruk szabad mozgása — EUMSZ 34. cikk — Mennyiségi korlátozások — Azonos hatású intézkedések — Az alkoholtartalmú italoknak a termékben található alkohol mennyisége alapján számított minimálára — Igazolás — EUMSZ 36. cikk — Az emberek egészségének és életének védelme — A nemzeti bíróság általi értékelés”

A C-333/14. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Court of Session (Scotland) (legfelsőbb polgári bíróság [Skócia], Egyesült Királyság) a Bírósághoz 2014. július 8-án érkezett, 2014. július 3-i határozatával terjesztett elő az előtte

a **Scotch Whisky Association**,

a **spiritsEUROPE**,

a **Comité de la Communauté économique européenne des Industries et du Commerce des Vins, Vins aromatisés, Vins mousseux, Vins de liqueur et autres Produits de la Vigne (CEEV)**

és

a **Lord Advocate**,

az **Advocate General for Scotland**

között folyamatban lévő eljárásban

A BÍRÓSÁG (második tanács),

tagjai: R. Silva de Lapuerta, az első tanács elnöke, a második tanács elnökeként eljárva, J. L. da Cruz Vilaça, A. Arabadjiev, C. Lycourgos (előadó) és J.-C. Bonichot bírák,

főtanácsnok: Y. Bot,

hivatalvezető: L. Hewlett főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2015. május 6-i tárgyalásra,

* Az eljárás nyelve: angol

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a Scotch Whisky Association, a spiritsEUROPE és a Comité de la Communauté économique européenne des Industries et du Commerce des Vins, Vins aromatisés, Vins mousseux, Vins de liqueur et autres Produits de la Vigne (CEEV) képviselőjében C. Livingstone advocate, G. McKinlay Rechtsanwalt, A. O'Neill QC, J. Holmes és M. Ross barristers,
- a Lord Advocate képviselőjében S. Bathgate, meghatalmazotti minőségben, segítői: C. Pang és L. Irvine advocates, valamint G. Moynihan QC,
- az Egyesült Királyság Kormánya képviselőjében C.R. Brodie és S. Behzadi-Spencer, valamint M. Holt, meghatalmazotti minőségben, segítőjük: A. Carmichael barrister,
- a bolgár kormány képviselőjében E. Petranova és D. Drambozova, meghatalmazotti minőségben,
- Írország képviselőjében E. Creedon, valamint A. Joyce és B. Counihan, meghatalmazotti minőségben, segítőjük: B. Doherty barrister,
- a spanyol kormány képviselőjében A. Rubio González, meghatalmazotti minőségben,
- a holland kormány képviselőjében M. Bulterman és M. Gijzen, meghatalmazotti minőségben,
- a lengyel kormány képviselőjében M.B. Majczyna, valamint M. Szwarc, M. Załęska és D. Lutostańska, meghatalmazotti minőségben,
- a portugál kormány képviselőjében A. Gameiro és L. Inez Fernandes, meghatalmazotti minőségben,
- a finn kormány képviselőjében H. Leppo, meghatalmazotti minőségben,
- a svéd kormány képviselőjében A. Falk, C. Meyer-Seitz, U. Persson és N. Otte Widgren, valamint E. Karlsson és L. Swedenborg, meghatalmazotti minőségben,
- a norvég kormány képviselőjében K. Nordland Hansen és M. Schei, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviselőjében B. Eggers és G. Wilms, meghatalmazotti minőségben,
- az EFTA Felügyeleti Hatósága képviselőjében J.T. Kaasin és M. Moustakali, valamint A. Lewis, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2015. szeptember 3-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a mezőgazdasági termékpiacok közös szervezésének létrehozásáról, és a 922/72/EGK, a 234/79/EK, az 1037/2001/EK és az 1234/2007/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2013. december 17-i 1308/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 347., 671. o.; helyesbítések: HL 2014. L 189., 261. o.; HL 2014. L 232., 25. o.; a továbbiakban: az egységes KPSZ rendelet), valamint az EUMSZ 34. cikk és az EUMSZ 36. cikk értelmezésére vonatkozik.

- 2 Ezt a kérelmet az egyrészt a Scotch Whisky Association, a spiritsEUROPE és a Comité de la Communauté économique européenne des Industries et du Commerce des Vins, Vins aromatisés, Vins mousseux, Vins de liqueur et autres Produits de la Vigne (CEEV) (a borokat, aromatisált borokat, habzóborokat, likőrborokat és más szőlőtermékeket termelő és forgalmazó vállalkozások európai bizottsága), másrészt a Lord Advocate (Skócia főügyésze) és az Advocate General for Scotland (az Egyesült Királyság Kormányának vezető jogtanácsosa a skót jog tekintetében) között a skóciai alkoholtartalmú italok kiskereskedelmére vonatkozó alkoholegységenkénti minimálár (a továbbiakban: MPU) előírásáról szóló nemzeti törvény és rendelettervezet érvényessége tárgyában folyamatban lévő eljárásban terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

- 3 Az egységes KPSZ rendelet (15), (43), (172) és (174) preambulumbekzdése kimondja:
- „(15) E rendeletben rendelkezni kell az állami intervenció keretében felvásárolt termékek elhelyezésének lehetőségéről. Ezeket az intézkedéseket úgy kell meghozni, hogy ne okozzanak zavart a piacon, valamint hogy biztosított legyen a vásárlóknak az árukhoz való egyenlő hozzáférése és a velük szembeni egyenlő bánásmód.
- [...]
- (43) A borágazatban a versenyképes struktúrákat megszilárdító támogatási intézkedésekről kell rendelkezni. [...]
- [...]
- (172) Tekintettel a mezőgazdasági ágazat sajátosságaira, valamint annak a teljes élelmiszer-ellátási lánc megfelelő működésétől való függésére, beleértve a valamennyi érintett ágazatra vonatkozó versenyszabályoknak az egész élelmiszerláncban – amely akár nagyon koncentrált is lehet – történő hatékony alkalmazását, különös figyelmet kell fordítani az [EUMSZ] 42. cikkben meghatározott versenyszabályok alkalmazására vonatkozó szabályra. [...]
- [...]
- (174) Különös figyelmet kell fordítani azon gazdálkodói vagy termelői szervezetekre, illetve ezek társulásaira, amelyek célja mezőgazdasági termékek közös előállítására vagy forgalmazására, vagy a közös létesítmény-használat, feltéve, hogy az ilyen együttes fellépés nem zárja ki a versenyt [...]”
- 4 Az egységes KPSZ rendelet „A közös borpiac jobb működését és stabilizálását szolgáló forgalmazási szabályok” című 167. cikke az (1) bekezdésében előírja:

„A közös borpiac – beleértve a borok előállításához felhasznált szőlőket, mustokat és borokat – működésének javítása és stabilizálása érdekében a termelő tagállamok forgalmazási szabályokat írhatnak elő az ellátás szabályozása érdekében, különösen a 157. és 158. cikk értelmében elismert szakmaközi szervezetek által hozott döntések révén.

E szabályoknak a kitűzött céllal arányosaknak kell lenniük, valamint:

- a) nem vonatkozhatnak az érintett termék első forgalmazása utáni ügyletekre;

b) nem tehetnek lehetővé árrögzítést, még az árak tájékoztató vagy ajánlás jellegű rögzítését sem;
[...]"

Az Egyesült Királyság joga

- 5 Az alkohol minimáláráról szóló 2012. évi skót törvény (Alcohol [Minimum Pricing] [Scotland] Act 2012, a továbbiakban: 2012. évi törvény) MPU előírásáról rendelkezik, amelyet minden személynek tiszteletben kell tartania, aki Skóciában az alkoholtartalmú italok kiskereskedelmi értékesítéséhez szükséges engedéllyel rendelkezik.
- 6 A 2012. évi törvény úgy rendelkezik, hogy a skót kormánynak rendeleti úton kell meghatároznia az MPU-t. Erre vonatkozóan ez a kormány a skót parlament általi jóváhagyás céljából rendelettervezetet készített, nevezetesen a skóciai alkoholegységenkénti minimálárról szóló, 2013. évi rendelet tervezetét (The Alcohol [Minimum Price per Unit] [Scotland] Order 2013, a továbbiakban: MPU-rendelet).
- 7 Az említett rendelet az MPU-t 0,50 font sterlingben (GBP) (hosszvetőleg 0,70 euró) rögzítette. A termék minimális értékesítési árát ezt követően a következő képlet alapján számítják ki: $MPU \times S \times V \times 100$, ahol az „MPU” az alkoholegységenkénti minimálárát, az „S” az alkoholtartalmat és a „V” az alkohol literben kifejezett térfogatát jelenti.
- 8 A 2012. évi törvény úgy rendelkezik, hogy a skót kormánynak értékelnie kell az MPU rögzítésének hatásait annak érdekében, hogy a szóban forgó szabályozás hatálybalépésétől számított öt éven belül jelentést terjesszen a Parlament elé. Ezenkívül ez a törvény előírja, hogy az MPU rögzítésére vonatkozó szabályozás az MPU-rendelet hatálybalépését követő hat év után hatályát veszti, amennyiben a Parlament nem határoz e mechanizmus fenntartásáról.

Az alapügy és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 9 A 2012. évi törvényt elfogadta a skót parlament, de annak csak néhány „alaki része” lépett hatályba 2012. június 29-én. A skót kormány az említett törvénynek megfelelően elfogadta az MPU-rendeletet, amely az MPU-t 0,50 GBP-ben (hosszvetőleg 0,70 euró) rögzíti.
- 10 2012. június 25-én a skót kormány a műszaki szabványok és szabályok terén történő információszolgáltatási eljárás megállapításáról szóló, 1998. június 22-i 98/34/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 204., 37. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 20. kötet, 337. o.) alapján értesítette az Európai Bizottságot az említett rendeletről. 2012. szeptember 25-én a Bizottság közölte a véleményét, amely szerint az érintett nemzeti intézkedés az EUMSZ 34. cikk szerinti mennyiségi korlátozásnak minősül, amely nem igazolható az EUMSZ 36. cikk alapján.
- 11 2012. július 19-én az alapügy felperesei bírósági eljárást indítottak a 2012. évi törvény és az MPU-rendelet érvényességének vitatása céljából. Miután a kérelmüket első fokon elutasították, a felperesek e döntéssel szemben fellebbezést nyújtottak be a Court of Session (Scotland) (legfelsőbb polgári bíróság [Skócia]) előtt. Egyébiránt a skót kormány úgy határozott, hogy ezen eljárás befejezéséig nem lépteti hatályba az MPU-ra vonatkozó rendelkezéseket.

12 E körülmények között a Court of Session (Scotland) (legfelsőbb polgári bíróság [Skócia]) felfüggesztette az eljárást és előzetes döntéshozatal céljából az alábbi kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

„1) A borpiac közös szervezésére irányuló uniós jog, különösen az egységes KPSZ rendelet helyes értelmezése alapján jogszerű-e az, ha valamely tagállam olyan nemzeti intézkedést hoz, amely az eladásra szánt termék alkoholtartalmától függő minimális kiskereskedelmi árat határoz meg a bor tekintetében, és amely így eltér a borpiacot egyébként jellemző, az árak piaci viszonyok mentén való szabad alakulásától?

2) Az EUMSZ 36. cikk szerinti igazolással összefüggésben, ha

i. valamely tagállam arra a következtetésre jut, hogy az emberek egészségének védelme érdekében a fogyasztók vagy e fogyasztók adott csoportja számára célszerű növelni valamely áru – a jelen esetben az alkoholtartalmú italok – fogyasztásának költségeit, és

ii. ez a termék olyan, amelynek tekintetében a tagállam szabadon vethet ki jövedéki adót vagy egyéb adókat (beleértve az alkoholtartalmon, vagy alkoholtérfogaton vagy értéken alapuló adókat vagy vámokat, vagy ezen adójogi intézkedések kombinációját),

az uniós jog értelmében megengedhető-e az, és ha igen, milyen feltételek mellett, hogy a tagállam eltekintsen a fogyasztók számára áremeléssel járó ezen adójogi módszerek alkalmazásától az Unión belüli kereskedelmet és versenyt torzító minimális kiskereskedelmi árat meghatározó jogszabályi intézkedések javára?

3) Amennyiben valamely tagállam bíróságát annak eldöntésére kérik fel, hogy az EUMSZ 34. cikkel összeegyeztethetetlen, kereskedelemre vonatkozó mennyiségi korlátozásnak minősülő jogszabályi intézkedés igazolható-e az EUMSZ 36. cikk alapján, az emberek egészségének védelmére hivatkozva, ez a bíróság korlátozva van-e kizárólag azon információk, bizonyítékok vagy egyéb források vizsgálatára, amelyek a jogalkotó számára a jogszabály hatálybalépésekor rendelkezésre álltak, és amelyeket akkor megvizsgált? Amennyiben nem, akkor milyen egyéb korlátozást lehet alkalmazni a nemzeti bíróság azon lehetőségeire, hogy megvizsgálja a nemzeti bíróság határozatának időpontjában elérhető és a felek által rendelkezésre bocsátott valamennyi forrást vagy bizonyítékot?

4) Amennyiben valamely tagállamban a bíróságnak az uniós jog értelmezése és alkalmazása során meg kell vizsgálnia a nemzeti hatóságok azon állítását, miszerint valamely, egyébként az EUMSZ 34. cikk hatálya alá tartozó, kereskedelemre vonatkozó mennyiségi korlátozásnak minősülő intézkedés az EUMSZ 36. cikk szerinti eltérésként igazolható az emberek egészségének védelme érdekében, akkor a nemzeti bíróság milyen mértékben köteles vagy jogosult – a rendelkezésére álló információk alapján – objektív álláspont kialakítására az elérni kívánt célt megvalósító intézkedés hatékonyságáról, az Unión belüli versenyre kevésbé torzító hatással járó, legalább azonos hatású alternatív intézkedés elérhetőségéről és az intézkedés általánosan vett arányosságáról?

5) Figyelembe véve az Unión belüli kereskedelemre és versenyre torzító hatással nem járó, vagy legalább kevésbé torzító hatással járó alternatív intézkedés létezését (azzal a vitával összefüggésben, hogy valamely intézkedés igazolható-e az emberek egészségének védelmével az EUMSZ 36. cikk alapján), jogszerű ok-e ennek az alternatív intézkedésnek a mellőzésére az, hogy a hivatkozott alternatív intézkedés hatásai esetleg nem pontosan azonosak az EUMSZ 34. cikk szerint kifogásolt intézkedéssel, hanem további előnyökkel járhat és tágabb körű, általános célkitűzésnek felel meg?

- 6) Annak értékelése során, hogy valamely nemzeti intézkedés az EUMSZ 34. cikk szerinti olyan mennyiségi korlátozásnak tekintendő vagy minősül, amelyet az EUMSZ 36. cikk alapján kívánnak igazolni, és különösen ezen intézkedés arányosságának vizsgálata során milyen mértékben terhelhető a bíróság azzal a feladattal, hogy értékelésében figyelembe vegye azt, hogy az intézkedés milyen módon és mértékben minősül korlátozásnak?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

- 13 Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy az egységes KPSZ rendeletet úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétben az alapügyben szóban forgóhoz hasonló nemzeti intézkedés, amely MPU-t ír elő a bor kiskereskedelmi értékesítésére.
- 14 Előjáróban arra kell emlékeztetni, hogy az EUMSZ 40. cikk (2) bekezdésének megfelelően a mezőgazdasági piacok közös szervezése (a továbbiakban: KPSZ) a közös agrárpolitika (KAP) EUMSZ 39. cikkben megfogalmazott célkitűzéseinek eléréséhez szükséges minden intézkedést magában foglalhat, így különösen árszabályozást.
- 15 Ezenkívül, amint azt az egységes KPSZ rendelet (3) preambulumbekkezdése kimondja, ez utóbbi az EU-Szerződés és az EUM-Szerződés I. mellékletében felsorolt valamennyi mezőgazdasági termék – köztük a bor – közös piacszervezésének létrehozására irányul.
- 16 A borágazat közös piacszervezéséről szóló, a 80-as években hatályos európai közösségi szabályozásra vonatkozó bírósági ítélezési gyakorlatra hivatkozva az alapügy felperesei ebben a tekintetben azt állítják, hogy az egységes KPSZ rendelet – különösen az ár tekintetében – a közös borpiaci szabályozás kimerítő szabályozási rendszerének minősül. E körülmények között tehát a tagállamok nem fogadhatnak el az alapügyben szóban forgóhoz hasonló nemzeti szabályozást. Így különösen az arra vonatkozó tilalom, hogy a tagállamok a bor kiskereskedelmi árának rögzítésére vonatkozóan egyoldalú intézkedéseket írjanak elő, a felperesek szerint kifejezetten következik e rendelet 167. cikke (1) bekezdésének b) pontjából.
- 17 Mindazonáltal meg kell állapítani, amint azt a Bizottság az írásbeli észrevételeiben helyesen jelzi, hogy az egységes KPSZ rendelet nem tartalmaz sem olyan rendelkezéseket, amelyek lehetővé tennék a bor kiskereskedelmi árának akár nemzeti, akár uniós szinten való rögzítését, sem pedig olyan rendelkezéseket, amelyek a tagállamok számára megtiltanák az ilyen árak rögzítésére vonatkozó nemzeti intézkedések elfogadását.
- 18 Ugyanis, noha az említett rendelet 167. cikke (1) bekezdésének b) pontja kifejezetten előírja, hogy a termelő tagállamok nem tehetnek lehetővé árrögzítést, még az árak tájékoztató vagy ajánlás jellegű rögzítését sem, ez kizárólag az ellátás szabályozására vonatkozó, többek között a borpiaci szakmaközi szervezetek által hozott döntések végrehajtására vonatkozó forgalmazási szabályok meghatározása keretében van így.
- 19 Következésképpen a tagállamoknak főszabály szerint fennmarad a hatáskörük egyes olyan intézkedések elfogadására, amelyekről nem rendelkezik az egységes KPSZ rendelet, azzal a feltétellel, hogy ezek az intézkedések nem térhetnek el az említett rendeletről, azt nem sérthetik meg, illetve nem akadályozhatják annak megfelelő működését (lásd ebben az értelemben: Kuipers-ítélet, C-283/03, EU:C:2005:314, 37. pont, valamint az ott hivatkozott ítélezési gyakorlat).

- 20 A minimálár rögzítését illetően, amint arra a főtanácsnok az indítványa 31. és 37. pontjában rámutatott, árrögzítő mechanizmus hiányában az értékesítési árak a szabad verseny alapján történő szabad meghatározása az egységes KPSZ rendelet egyik alkotóeleme, és az áruk hatékony versenyfeltételek melletti szabad mozgása elvének kifejeződését jelenti.
- 21 Az alapüggyel kapcsolatban rá kell mutatni arra, hogy az MPU előírása azzal a hatással jár, hogy a helyben termelt vagy importált bor kiskereskedelmi értékesítési ára semmiképpen sem lehet alacsonyabb ennél a kötelező minimálárnál. Az ilyen intézkedés tehát sértheti a versenyviszonyokat, mivel e gyártók vagy importőrök egy részét megakadályozza abban, hogy vonzóbb kiskereskedelmi árajánlatokkal az alacsonyabb önköltségi árból származó előnyhöz jussanak (lásd ebben az értelemben: Bizottság kontra Franciaország ítélet, C-197/08, EU:C:2010:111, 37. pont; Bizottság kontra Írország ítélet, C-221/08, EU:C:2010:113, 40. pont).
- 22 Márpedig ebben a tekintetben a Bíróság már kimondta, hogy a közös piacszervezések a nyitott piac elvén alapulnak, amelyhez minden termelő hatékony versenykörülmények között szabadon hozzáfér (Milk Marque és National Farmers' Union ítélet, C-137/00, EU:C:2003:429, 59. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 23 Egyébiránt emlékeztetni kell arra, hogy a KAP egyik célkitűzése a hatékony verseny fenntartása a mezőgazdasági termékek piacain (Panellinos Syndesmos Viomichanion Metapoiisis Kapnou ítélet, C-373/11, EU:C:2013:567, 37. pont), ami az egységes KPSZ rendelet több preambulumbekzdésében, így a (15), (43), (172) és (174) preambulumbekzdésben is tükröződik.
- 24 Következésképpen meg kell állapítani, hogy az alapügyben szóban forgó nemzeti szabályozás, amely MPU-t ír elő a bor kiskereskedelmi értékesítésére, sértheti az egységes KPSZ rendeletet, amennyiben az ilyen intézkedés ellentétes a mezőgazdasági termékek értékesítési árának a szabad verseny alapján történő szabad meghatározásának elvével, amelyen ez a rendelet alapul.
- 25 A Lord Advocate mindazonáltal úgy érvel, hogy az említett rendelet nem akadályozza meg a skót hatóságokat az alapügyben szóban forgó intézkedés elfogadásában, mivel ez az intézkedés a túlzott alkoholfogyasztás elleni küzdelem útján az emberek egészsége és élete védelmének a célkitűzését követi, amely nem szerepel az egységes KPSZ rendelet közvetlen célkitűzései között.
- 26 Meg kell ugyanis állapítani, hogy a közös piacszervezés létrehozása nem akadályozza meg a tagállamokat abban, hogy olyan nemzeti szabályokat alkalmazzanak, amelyek e közös piacszervezéstől eltérő közérdekű célkitűzéseket követnek, még akkor sem, ha e szabályok hatással lehetnek a közös piac működésére az érintett ágazatban (lásd: Hammarsten-ítélet, C-462/01, EU:C:2003:33, 31. pont).
- 27 E körülmények között a tagállam hivatkozhat az emberek egészsége és élete védelmének célkitűzésére az alapügyben szóban forgóhoz hasonló intézkedés igazolása céljából, amely veszélyezteti az egységes KPSZ rendelet alapját képező hatékony versenykörülmények közötti szabad ármeghatározási rendszert.
- 28 Az alapügyben szóban forgó nemzeti szabályozás által előírthoz hasonló korlátozó intézkedésnek azonban eleget kell tennie a Bíróság ítélkezési gyakorlatából következő, arányosságra vonatkozó feltételeknek, azaz annak alkalmasnak kell lennie az elérni kívánt célkitűzés megvalósítására, és nem haladhatja meg az e célkitűzés eléréséhez szükséges mértéket (lásd analógia útján: Berlington Hungary és a társai ítélet, C-98/14, EU:C:2015:386, 64), amit a Bíróság a második és a hatodik kérdés keretében fog megvizsgálni, amely kérdések kifejezetten e szabályozás arányosságának elemzésére vonatkoznak. Rá kell mutatni, hogy mindenesetre az arányosság vizsgálatát különösen a KAP, valamint a közös piacszervezés megfelelő működése célkitűzésének figyelembevételével kell elvégezni, ami szükségessé teszi e célkitűzések és az említett szabályozás célkitűzéseinek, köztük a közegészség védelmének mérlegelését.

- 29 Következésképpen az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy az egységes KPSZ rendeletet úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az alapügyben szóban forgóhoz hasonló nemzeti intézkedés, amely MPU-t ír elő a bor kiskereskedelmi értékesítésére, feltéve hogy ez az intézkedés ténylegesen alkalmas az emberek egészsége és élete védelme célkitűzésének megvalósítására, és hogy az a KAP, valamint a közös piacszerzés megfelelő működése célkitűzésének figyelembevételével nem haladja meg az emberek egészsége és élete védelme említett célkitűzésének eléréséhez szükséges mértéket.

A második és az ötödik kérdéstről

- 30 Az együttesen vizsgálendő második és ötödik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy az EUMSZ 34. cikket és az EUMSZ 36. cikket úgy kell-e értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes, hogy valamely tagállam annak érdekében, hogy az emberek élete és egészsége védelmének célkitűzését az alkohol fogyasztói árának növelése útján érje el, az alapügyben szóban forgóhoz hasonló szabályozást választ, amely MPU-t ír elő az alkoholtartalmú italok kiskereskedelmi értékesítésére, és az Unión belüli kereskedelemre és versenyre nézve kevésbé korlátozó intézkedéseket, köztük a jövedéki adó emelését azzal az indokkal mellőzi, hogy az előbbi intézkedés további előnyökkel járhat, és az az elfogadott intézkedéshez képest szélesebb körű, általános célkitűzésnek felelhet meg.
- 31 Előjáróban rá kell mutatni, hogy az állandó ítélkezési gyakorlatból következően minden olyan tagállami intézkedést, amely közvetlenül vagy közvetve, ténylegesen vagy potenciálisan akadályozhatja az Unión belüli kereskedelmet, az EUMSZ 34. cikk szerinti mennyiségi korlátozásokkal azonos hatású intézkedésnek kell tekinteni (lásd többek között: Dassonville-ítélet, 8/74, EU:C:1974:82, 5. pont; Juvelta-ítélet, C-481/12, EU:C:2014:11, 16. pont).
- 32 Amint arra a főtanácsnok az indítványának 59. és 60. pontjában rámutatott, pusztán azáltal, hogy megakadályozza, hogy az importált termékek alacsonyabb önköltségi ára tükröződjön a fogyasztóval szemben alkalmazott árban, az alapügyben szóban forgó szabályozás akadályozhatja a Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságától különböző tagállamokban jogszerűen forgalmazott alkoholtartalmú italok brit piacra való bejutását, tehát az az EUMSZ 34. cikk szerinti mennyiségi korlátozásokkal azonos hatású intézkedésnek minősül (lásd ebben az értelemben: Bizottság kontra Olaszország ítélet, C-110/05, EU:C:2009:66, 37. pont; ANETT-ítélet, C-456/10, EU:C:2012:241, 35. pont; Vilniaus energija ítélet, C-423/13, EU:C:2014:2186, 48. pont), amit egyébiránt sem a kérdést előterjesztő bíróság, sem pedig a jelen ügyben észrevételeket előterjesztő felek nem vitatnak.
- 33 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a mennyiségi korlátozásokkal azonos hatású intézkedéseket csak akkor lehet, többek között az EUMSZ 36. cikk alapján az emberek egészsége és élete védelmének indokával igazolni, ha ez az intézkedés alkalmas az elérni kívánt célkitűzés megvalósítására, és nem haladja meg az annak eléréséhez szükséges mértéket (lásd ebben az értelemben: ANETT-ítélet, C-456/10, EU:C:2012:241, 45. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 34 Az alapügyben szóban forgó nemzeti szabályozás által elérni kívánt célkitűzést illetően a kérdést előterjesztő bíróság jelzi, hogy a 2012-es törvényhez fűzött, a skót parlament elé terjesztett magyarázó megjegyzésekből, valamint a „Business and Regulatory Impact Assessment” című közelmúltbeli tanulmányból kitűnik, hogy ez a szabályozás kettős célkitűzést követ, amelyek egyike célzottan az alkoholt veszélyes vagy káros mértékben fogyasztó személyek alkoholfogyasztásának csökkentésére irányul, míg a másik általános jelleggel a lakosság alkoholfogyasztásának csökkentésére. A Bíróság előtti tárgyaláson a Lord Advocate megerősítette ezt kettős célkitűzést, amely a teljes lakosságot érinti, és – noha nem elsődleges jelleggel – a mérsékelt alkoholfogyasztókra is irányul.

- 35 Meg kell tehát állapítani, hogy az alapügyben szóban forgó szabályozás általánosságban az emberek egészsége és élete védelmének célkitűzését követi, amely első helyen áll az EUMSZ 36. cikk által oltalmazott javak és érdekek között. Ebben a tekintetben a Szerződés által meghatározott korlátok között a tagállamok feladata az általuk biztosítani kívánt védelmi szint meghatározása (Rosengren és társai ítélet, C-170/04, EU:C:2007:313, 39. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 36 Ami azt a kérdést illeti, hogy ez a szabályozás alkalmas-e az emberek egészsége és élete védelme célkitűzésének elérésére, meg kell jegyezni, amint arra a főtanácsnok az indítványának 127. pontjában rámutatott, hogy nem ésszerűtlen úgy tekinteni, hogy az alkoholtartalmú italok minimális értékesítési árát rögzítő intézkedés, amely kifejezetten az olcsó alkoholtartalmú italok árának növelésre irányul, alkalmas arra, hogy csökkentsen általában az alkoholfogyasztást, és különösen a veszélyes vagy káros alkoholfogyasztást, mivel az alkoholt ilyen mértékben fogyasztó személyek nagy mennyiségben vásárolnak olcsó alkoholtartalmú italokat.
- 37 Egyébiránt emlékeztetni kell arra, hogy valamely korlátozó intézkedést csak akkor lehet alkalmasnak tekinteni a megvalósítani kívánt célkitűzés elérésére, ha azt valóban koherens és szisztematikus módon kívánja elérni (lásd ebben az értelemben: Kakavetsos-Fragkopoulos ítélet, C-161/09, EU:C:2011:110, 42. pont; valamint analógia útján: Berlington Hungary és társai ítélet, C-98/14, EU:C:2015:386, 64. pont).
- 38 Ebben a tekintetben a Bíróság elé terjesztett iratokból, valamint a Lord Advocate észrevételeiből és a tárgyalás során lefolyt vitából kitűnik, hogy az alapügyben szóban forgó nemzeti szabályozás általánosabb politikai stratégia részét képezi, amely az alkohol romboló hatása elleni küzdelemre irányul. Ugyanis az e szabályozás szerinti MPU előírása, azon 40 intézkedés egyikét képezi, amelyeknek az a célkitűzése, hogy az alkoholfogyasztás helyétől és módjától függetlenül a skóciai lakosság egészségében koherensen és szisztematikusán csökkentsen az említett fogyasztást.
- 39 Ebből következően az alapügyben szóban forgó nemzeti szabályozás alkalmasnak tűnik az általa követett célkitűzés elérésére.
- 40 Ami azt a kérdést illeti, hogy az említett nemzeti szabályozás nem haladja-e meg az emberek egészségének és életének hatékony megvédéséhez szükséges mértéket, emlékeztetni kell arra, hogy a jelen esetben ezt az elemzést, amint arra a jelen ítélet 28. pontja is emlékeztet, a KAP és a közös piacszervezés megfelelő működésének célkitűzéseire tekintettel is el kell végezni. Mindazonáltal a jelen esetben vizsgált kérdésre tekintettel ezt az elemzést az EUMSZ 36. cikk keretében az arányosságra tekintettel kell lefolytatni, azt tehát nem lehet külön elvégezni.
- 41 Ezenkívül hangsúlyozni kell, hogy az EUMSZ 36. cikk szerinti felmentés nem vonatkozik a nemzeti szabályozásra vagy gyakorlatra, ha az emberek egészségének vagy életének védelmét az uniós kereskedelmet kevésbé korlátozó intézkedésekkel ugyanolyan hatékonyan lehet biztosítani (Rosengren és társai ítélet, C-170/04, EU:C:2007:313, 43. pontja, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 42 Ebben a tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság kifejezetten hivatkozik arra, hogy valamely adójogi intézkedéssel, így az alkoholtartalmú italok adójának emelésével az emberek egészsége és élete védelmének célkitűzése ugyanolyan hatékonyan elérhető, mint az MPU rögzítésével, és az előbbi intézkedés kevésbé korlátozza az áruk szabad mozgását. Mindazonáltal az észrevételeket előterjesztő felek véleménye eltér ebben a kérdésben.
- 43 Ebben a tárgyban mindenekelőtt azt kell jelezni, hogy amint arra a főtanácsnok az indítványának 143. pontjában rámutatott, az uniós joggal főszabály szerint nem ellentétes az alkoholtartalmú italok adójának emelése. A tagállamok továbbra is megfelelő mérlegelési mozgástérrel rendelkeznek a jövedéki adók általános emelésére, különösen a közegészség sajátos célkitűzéseinek megvalósítása érdekében.

- 44 Továbbá meg kell állapítani, hogy az adójogi szabályozás az alkoholtartalmú italok fogyasztása elleni harc, és következésképpen a közegészség védelmének a fontos és hatékony eszközét jelenti. Azon célkitűzés, hogy ezen italok ára magas szinten legyen rögzítve, megfelelően elérhető e termékek magasabb szintű adóztatásával is, mivel a jövedéki adó emelése előbb vagy utóbb a kiskereskedelmi ár emelkedését vonja maga után, anélkül hogy mindez sértené a szabad ármeghatározást (lásd analógia útján: Bizottság kontra Görögország ítélet, C-216/98, EU:C:2000:571, 31. pont; Bizottság kontra Franciaország ítélet, C-197/08, EU:C:2010:111, 52. pont).
- 45 Ebben a tekintetben ki kell jelenteni, hogy a Lord Advocate által kifejtettekkel ellentétben az a körülmény, hogy az előző pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlat a dohánytermékekre vonatkozik, nem gátolhatja meg, hogy azt az alapügyben is alkalmazni lehessen, amely az alkoholtartalmú italok kereskedelmére vonatkozik. Ugyanis azon nemzeti intézkedések keretében, amelyeknek az emberek egészségének és életének védelme a célkitűzése, az alkoholtartalmú italok árának emelése a dohánytermékekéhez hasonlóan adóemeléssel is elérhető, függetlenül az egyes termékek saját jellemzőitől.
- 46 Márpedig az alkoholtartalmú italok adójának emelésére vonatkozó adóintézkedés ezen áruk uniós kereskedelme tekintetében feltehetőleg kevésbé korlátozó, mint az MPU-t előíró intézkedés. Ugyanis, amint arra a jelen ítélet a 21. pontja emlékeztet, az utóbbi intézkedés az említett termékek adójának emelésével ellentétben erőteljesen korlátozza a gazdasági szereplők szabadságát a kiskereskedelmi értékesítési árak meghatározásában, következésképpen komolyan akadályozza egyrészt az Egyesült Királyságtól eltérő tagállamokban jogszerűen forgalmazott alkoholtartalmú italok brit piacra való bejutását, másrészt pedig a szabad versenyt e piacon.
- 47 Végül, ami azt a kérdést illeti, hogy lehet-e mellőzni az adóintézkedéseket az MPU elfogadása javára azzal az indokkal, hogy az előbbi intézkedések nem teszik lehetővé a követett célkitűzés ugyanolyan hatékony elérését, hangsúlyozni kell, hogy az a körülmény, hogy az alkoholtartalmú italok adójának emelése ezen italok árának általános emelkedését eredményezi, ami a mérsékelt alkoholfogyasztókat éppúgy érinti, mint azokat a személyeket, akik veszélyes vagy káros mértékben fogyasztanak alkoholt, az alapügyben szóban forgó szabályozás által követett, a jelen ítélet 34. pontjában felidézett kettős célkitűzésre tekintettel nem tűnik úgy, hogy az ahhoz a következtetéshez vezetne, hogy az említett adóemelés kevésbé volna hatékony, mint az elfogadott intézkedés.
- 48 Éppen ellenkezőleg, amint arra a főtanácsnok az indítványának 150. pontjában rámutatott, ilyen körülmények között az a tény, hogy az adóemelési intézkedés az MPU előírásához képest további előnyökkel járhat azáltal, hogy hozzájárul a túlzott alkoholfogyasztás elleni küzdelem általános célkitűzésének megvalósításához, nemcsak hogy nem képezheti az ilyen intézkedés mellőzésének indokát, hanem az valójában olyan körülménynek minősül, amely inkább az adó emelését teszi indokolttá, mint az MPU-t előíró intézkedés elfogadását.
- 49 Mindazonáltal a kérdést előterjesztő bíróság feladata – amely egyedülként rendelkezik az alapügyben előforduló körülményeket jellemző összes jogi és ténybeli elem ismeretével – annak eldöntése, hogy az alapügyben szóban forgó nemzeti szabályozásban előírttól eltérő intézkedés, így az alkoholtartalmú italok adójának emelése ugyanolyan hatékonyan alkalmas-e az emberek egészségének és életének védelmére, mint ez a szabályozás, mindemellett kevésbé korlátozva az áruk Unión belüli szabad mozgását.
- 50 A fenti megfontolásokból következik, hogy a második és az ötödik kérdésre azt a választ kell adni, hogy az EUMSZ 34. cikket és az EUMSZ 36. cikket úgy kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes, hogy valamely tagállam annak érdekében, hogy az emberek élete és egészsége védelmének célkitűzését az alkohol fogyasztói árának növelése útján érje el, az alapügyben szóban forgóhoz hasonló szabályozást választ, amely MPU-t ír elő az alkoholtartalmú italok kiskereskedelmi értékesítésére, és mellőzi az olyan intézkedést, mint a jövedéki adó emelése, amely kevésbé korlátozó lehet az Unión belüli kereskedelemre és versenyre. A kérdést előterjesztő bíróság feladata annak vizsgálata, hogy az előtte

folyamatban lévő ügy összes releváns elemének részletes vizsgálatára tekintettel valóban erről van-e szó. Önmagában az a körülmény, hogy az utóbbi intézkedés további előnyökkel járhat, és szélesebb körben felelhet meg a túlzott alkoholfogyasztás elleni küzdelem célkitűzésének, nem igazolhatja annak mellőzését.

A negyedik és hatodik kérdéstről

- 51 Az együttesen vizsgálandó negyedik és hatodik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében az EUMSZ 36. cikk értelmezését kéri azon arányossági vizsgálat intenzitásának fokát illetően, amelyet e bíróságnak kell elvégeznie a nemzeti szabályozásnak az e cikk szerinti, az emberek egészségének és életének védelmére vonatkozó igazolására tekintettel való vizsgálata során.
- 52 Rá kell mutatni arra, hogy a jelen ítélet 35. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatra tekintettel a tagállamok feladata, hogy az EUMSZ 36. cikk értelmében meghatározzák az emberek egészsége és élete védelmének általuk biztosítani kívánt szintjét, figyelembe véve az áruk Unión belüli szabad mozgásának követelményeit.
- 53 Mivel az alapügyben szóban forgó nemzeti szabályozásból következőhöz hasonló tilalom eltérést képez az áruk szabad mozgásának elvétől, a nemzeti hatóságok feladata annak bizonyítása, hogy a szabályozásuk eleget tesz az arányosság elvének, azaz hogy szükséges a kitűzött cél, a jelen esetben a közegészség és közrend védelme érdekében, és hogy e célt nem lehet elérni az Unión belüli kereskedelmet kevésbé tiltó vagy korlátozó intézkedésekkel (lásd ebben az értelemben: Franzén-ítélet, C-189/95, EU:C:1997:504, 75. és 76. pont; Rosengren és társai ítélet, C-170/04, EU:C:2007:313, 50. pont).
- 54 Ebben a tekintetben a tagállamnak az általa felhozható igazoló okokhoz csatolnia kell az e tagállam által elfogadott intézkedés megfelelőségére és arányosságára vonatkozó elemzést, valamint az érvelését alátámasztó konkrét adatokat (lásd ebben az értelemben: Lindman-ítélet, C-42/02, EU:C:2003:613, 25. pont; Bizottság kontra Belgium ítélet, C-227/06, EU:C:2008:160, 63. pont; ANETT-ítélet, C-456/10, EU:C:2012:241, 50. pont).
- 55 Mindazonáltal rá kell mutatni arra, hogy ez a bizonyítási teher nem terjedhet annak megköveteléséig, hogy az MPU-hoz hasonló intézkedés előírása esetén az illetékes nemzeti hatóságok kétséget kizáróan bizonyítsák, hogy semmilyen más elképzelhető intézkedés nem teszi lehetővé a követett jogszerű célkitűzés ugyanezen feltételek melletti megvalósítását (lásd ebben az értelemben: Bizottság kontra Olaszország ítélet, C-110/05, EU:C:2009:66, 66. pont).
- 56 Ebben az összefüggésben az érintett nemzeti szabályozás jogszerűségének ellenőrzésére köteles nemzeti bíróság feladata azon bizonyítékok relevanciájának vizsgálata, amelyeket az illetékes nemzeti hatóságok előterjesztettek e rendelkezésnek az arányosság elvével való összeegyeztethetőségének vizsgálata céljából. E bizonyítékok alapján e bíróságnak különösen azt kell tárgyilagosan megvizsgálnia, hogy az érintett tagállam által előterjesztett bizonyítékok alapján ésszerűen úgy lehet-e tekinteni, hogy a választott eszközök alkalmasak a követett célkitűzések megvalósítására, valamint azt, hogy ezeket a célkitűzéseket el lehet-e érni az áruk szabad mozgását kevésbé korlátozó intézkedésekkel.
- 57 A jelen esetben a kérdést előterjesztő bíróság az ilyen vizsgálat keretében figyelembe veheti az annak tekintetében esetlegesen fennálló tudományos bizonytalanságot, hogy mi az MPU-hoz hasonló intézkedésnek a követett célkitűzés elérése érdekében gyakorolt konkrét és valós hatása az alkoholfogyasztásra. Amint arra a főtanácsnok az indítványának 85. pontjában rámutatott, az a körülmény, hogy a nemzeti szabályozás szerint az MPU rögzítése az MPU-rendelet hatálybalépését követő hat év után hatályát veszti, amennyiben a skót parlament nem határozza meg annak fenntartásáról, olyan körülménynek minősül, amelyet a kérdést előterjesztő bíróság szintén figyelembe vehet.

- 58 Ennek a bíróságnak az MPU-hoz hasonló intézkedésnek az Unión belüli kereskedelmet kevésbé befolyásoló egyéb lehetséges intézkedésekkel való összehasonlítása során úgyszintén értékelnie kell, hogy az előbbi intézkedés milyen természetű és terjedelmű korlátozást gyakorol az áruk szabad mozgására, valamint hogy az ilyen intézkedés milyen hatással van a KPSZ megfelelő működésére, amely értékelés az arányosság vizsgálatának szerves részét képezi.
- 59 A fenti megfontolásokból az következik, hogy az EUMSZ 36. cikket úgy kell értelmezni, hogy valamely nemzeti szabályozásnak az emberek egészségének és életének védelmére vonatkozó, e cikk szerinti igazolásra tekintettel történő vizsgálata során a nemzeti bíróság köteles tárgyilagosan megvizsgálni azt, hogy az érintett tagállam által előterjesztett bizonyítékok alapján ésszerűen úgy lehet-e tekinteni, hogy a választott eszközök alkalmasak a követett célkitűzések megvalósítására, valamint azt, hogy ezeket a célkitűzéseket el lehet-e érni az áruk szabad mozgását kevésbé korlátozó intézkedésekkel.

A harmadik kérdésről

- 60 A harmadik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy az EUMSZ 36. cikket úgy kell-e értelmezni, hogy az alapügyben szóban forgóhoz hasonló nemzeti intézkedés arányosságának vizsgálata kizárólag azon információk, bizonyítékok vagy egyéb iratok vizsgálatára korlátozódik-e, amelyek az ilyen intézkedés elfogadásakor a nemzeti jogalkotó rendelkezésére álltak.
- 61 Ez a bíróság rámutat arra a nézetkülönbségre, amely az alapügy felei között azon időpontot illetően áll fenn, amelyre tekintettel az érintett nemzeti intézkedés jogszerűségét értékelni kell. Így azon iratok és bizonyítékok felől érdeklődik, amelyeket az ezen intézkedésnek az EUMSZ 36. cikkre tekintettel történő igazolására vonatkozó értékelés keretében meg kell vizsgálnia, tekintettel arra, hogy jelenleg új tanulmányok állnak e bíróság rendelkezésére, amelyeket a nemzeti jogalkotó az említett intézkedés elfogadása során nem vizsgált meg.
- 62 Ebben a tekintetben először is hangsúlyozni kell, hogy az uniós jog követelményeit tiszteletben kell tartani minden releváns időpontban, legyen szó egy intézkedés meghozatalának, végrehajtásának vagy az adott ügyre vonatkozó alkalmazásának időpontjáról (Seymour-Smith és Perez ítélet, C-167/97, EU:C:1999:60, 45. pont).
- 63 A jelen esetben meg kell állapítani, hogy nemzeti bíróságnak az alapügyben szóban forgó nemzeti szabályozás Uniós joggal való összeegyeztethetőségét azelőtt kell megvizsgálnia, hogy az a nemzeti jogrendben hatályba lépett volna. Következésképpen ennek a bíróságnak azon időpontban kell értékelnie e szabályozásnak az uniós joggal való összeegyeztethetőségét, amikor határozatot hoz.
- 64 Ezen értékelés keretében a kérdést előterjesztő bíróságnak a nemzeti jogban előírt feltételek mellett figyelembe kell vennie minden általa ismert információt, minden bizonyítékot és minden egyéb általa ismert releváns iratot. Az ilyen értékelésre még inkább szükség van az alapügybelihez hasonló helyzetben, amelyben úgy tűnik, hogy tudományos bizonytalanság áll fenn az azon nemzeti szabályozás által előírt intézkedések tényleges hatására vonatkozóan, amely esetében a jogszerűség vizsgálatát a kérdést előterjesztő bíróságtól kérték.
- 65 Következésképpen a harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy az EUMSZ 36. cikket úgy kell értelmezni, hogy az alapügyben szóban forgóhoz hasonló nemzeti intézkedés arányosságának vizsgálata nem korlátozódik kizárólag azon információk, bizonyítékok vagy egyéb iratok vizsgálatára, amelyek az ilyen intézkedés elfogadásakor a nemzeti jogalkotó rendelkezésére álltak. Az alapügyben előfordulóhoz hasonló helyzetben az említett intézkedés uniós joggal való összeegyeztethetőségét azon információk, bizonyítékok és egyéb iratok alapján kell megvizsgálni, amelyek a határozathozatal időpontjában a nemzeti jogban előírt feltételek mellett a kérdést előterjesztő bíróság rendelkezésére állnak.

A költségekről

- 66 Mivel ez az eljárás az alapügyben részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (második tanács) a következőképpen határozott:

- 1) **A mezőgazdasági termékpiacok közös szervezésének létrehozásáról, és a 922/72/EGK, a 234/79/EK, az 1037/2001/EK és az 1234/2007/EK tanácsi rendelet hatályaon kívül helyezéséről szóló, 2013. december 17-i 1308/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletet úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az alapügyben szóban forgóhoz hasonló nemzeti intézkedés, amely alkoholegységenkénti minimálárat ír elő a bor kiskereskedelmi értékesítésére, feltéve hogy ez az intézkedés ténylegesen alkalmas az emberek egészsége és élete védelme célkitűzésének megvalósítására, és hogy az a közös agrárpolitika, valamint a mezőgazdasági piacok közös szervezése megfelelő működése célkitűzésének figyelembevételével nem haladja meg az emberek egészsége és élete védelme említett célkitűzésének eléréséhez szükséges mértéket.**
- 2) **Az EUMSZ 34. cikket és az EUMSZ 36. cikket úgy kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes, hogy valamely tagállam annak érdekében, hogy az emberek élete és egészsége védelmének célkitűzését az alkohol fogyasztói árának növelése útján érje el, az alapügyben szóban forgóhoz hasonló szabályozást választ, amely alkoholegységenkénti minimálárat ír elő az alkoholtartalmú italok kiskereskedelmi értékesítésére, és mellőzi az olyan intézkedést, mint a jövedéki adó emelése, amely kevésbé korlátozó lehet az Európai Unión belüli kereskedelemre és versenyre. A kérdést előterjesztő bíróság feladata annak vizsgálata, hogy az előtte folyamatban lévő ügy összes releváns elemének részletes vizsgálatára tekintettel valóban erről van-e szó. Önmagában az a körülmény, hogy az utóbbi intézkedés további előnyökkel járhat, és szélesebb körben felelhet meg a túlzott alkoholfogyasztás elleni küzdelem célkitűzésének, nem igazolhatja annak mellőzését.**
- 3) **Az EUMSZ 36. cikket úgy kell értelmezni, hogy valamely nemzeti szabályozásnak az emberek egészségének és életének védelmére vonatkozó, e cikk szerinti igazolásra tekintettel történő vizsgálata során a nemzeti bíróság köteles tárgyilagosan megvizsgálni, hogy az érintett tagállam által előterjesztett bizonyítékok alapján ésszerűen úgy lehet-e tekinteni, hogy a választott eszközök alkalmasak a követett célkitűzések megvalósítására, valamint azt, hogy ezeket a célkitűzéseket el lehet-e érni az áruk szabad mozgását és a mezőgazdasági termékpiacok közös szervezését kevésbé korlátozó intézkedésekkel.**
- 4) **Az EUMSZ 36. cikket úgy kell értelmezni, hogy az alapügyben szóban forgóhoz hasonló nemzeti intézkedés arányosságának vizsgálata nem korlátozódik kizárólag azon információk, bizonyítékok vagy egyéb iratok vizsgálatára, amelyek az ilyen intézkedés elfogadásakor a nemzeti jogalkotó rendelkezésére álltak. Az alapügyben előfordulóhoz hasonló helyzetben az említett intézkedés uniós joggal való összeegyeztethetőségét azon információk, bizonyítékok és egyéb iratok alapján kell megvizsgálni, amelyek a határozathozatal időpontjában a nemzeti jogban előírt feltételek mellett a kérdést előterjesztő bíróság rendelkezésére állnak.**

Aláírások